Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

24.10.2016

ASIANTUNTIJALAUSUNTO VUODEN 2006 MLC:HEN 2014 HYVÄKSYTTYJEN MUUTOSTEN JOHDOSTA

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on HE 167/2017 vp käsittelyn aikana kuullut mm. vakuutusyhtiö Alandiaa, Finanssialan keskusliittoa ja Suomen Varustamot ry:tä. Nämä kaikki ovat valiokunnalle toimitetuissa kirjallisissa lausunnoissa kiinnittäneet huomiota siihen, että kotimatkaoikeuksien ja sairastuneen tai loukkaantuneen työntekijän taloudellisen aseman turvaamista koskeva 13 luvun 13 a §:n säännös menee pidemmälle kuin mitä ILOn merityöyleissopimus edellyttää. Tämä koskee erityisesti pykälän 3 ja 4 kohtaa.

Esitettyjen näkemysten johdosta työ- ja elinkeinoministeriö toteaa seuraavaa:

Vuonna 2006 hyväksytyn merityöyleissopimuksen silloisen normin A4.1 1 kohdan b alakohdan mukaan *laivanvarustajan on huolehdittava siitä, että merenkulkija on taloudellisesti turvattu siinä tapauksessa, että hän kuolee tai tulee pitkäaikaisesti työkyvyttömäksi tapaturman, sairauden tai työhön liittyvän vaaran johdosta siten kuin kansallisessa laissa, merenkulkijan työsopimuksessa tai työehtosopimuksessa edellytetään.* Vuonna 2014 merityöyleissopimukseen lisättiin määräys, jonka mukaan kansallisissa laeissa ja määräyksissä on säädettävä rahavakuusjärjestelmästä, jolla varmistetaan nykyisen normin A4.2.1 kohdan 1 alakohdan b mukaisten sopimusperusteisten vaatimusten korvaaminen. Merityöyleissopimuksessa ei määritellä tarkemmin mitä merenkulkijan taloudellisen aseman turvaamisella tässä yhteydessä tarkoitetaan, vaan se jätetään kansallisen lain, merenkulkijan työsopimuksen tai työehtosopimusmääräysten varaan. Myöskään käsitettä pitkäaikainen työkyvyttömyys ei yleissopimuksessa määritellä.

Suomessa merityöyleissopimuksen määräykset on kansallisesti pantu täytäntöön merityösopimuslain säännöksillä. Työntekijän taloudellisen aseman turvaamiseksi sairauden tai tapaturman varalta työnantajalle on asetettu palkanmaksuvelvollisuus työkyvyttömyysajalta, aluksen päällikölle enintään 90 päivältä ja muille työntekijöille ulkomaanliikenteessä enintään 60 päivältä. Eräissä tilanteissa työnantaja on velvollinen maksamaan työntekijälle sairausajan palkkaa vastaavan korvauksen työsuhteen päättyessä. Myös tämä säännös on tarkoitettu turvaamaan työky-

kynsä menettäneen työntekijän taloudellista asemaa. Menehtyneen työntekijän oikeudenomistajien taloudellista asemaa on puolestaan turvattu velvoittamalla työnantaja maksamaan hautauskustannuksia.

Vuonna 2014 merityöyleissopimukseen lisättiin toinenkin rahavakuutta koskeva määräys, normiin A 2.5. Sen mukaan rahavakuusjärjestelmän on katettava merenkulkijan perustarpeet kuten ruoka, majoitus ja sairaanhoito, jos laivanvarustaja on hylännyt merenkulkijan jättämällä maksamatta tämän kotimatkakustannuksia, jättämällä merenkulkijan ilman tarvittavaa ylläpitoa ja tukea tai muutoin yksipuolisesti katkaissut siteensä merenkulkijaan. Tässä yhteydessä ei ole viittausta pitkäaikaiseen työkyvyttömyyteen.

Merityöyleissopimuksessa on varsin yksityiskohtaiset määräykset rahavakuuden voimassa olon todentamisesta. Yleissopimuksen mukaan kunkin jäsenvaltion on vaadittava, että sen lipun alla purjehtivat alukset pitävät aluksella rahavakuuden tarjoajan myöntämän todistuksen tai muun asiakirjanäytön rahavakuudesta. Kopio siitä on asetettava aluksella esille näkyvään paikkaan, jossa se on merenkulkijoiden saatavilla. Jos rahavakuuden tarjoajia on useampia, aluksella on oltava kunkin vakuudentarjoajan toimittama asiakirja. Tämä vaatimus on toteutettu asettamalla työnantajalle velvollisuus pitää aluksella nähtävillä merityöyleissopimuksen liitteiden A2-I ja A4-I mukaiset todistukset. Luonnollisesti työnantajan velvollisuus rajoittuu niihin vakuuden tarjoajiin, joilta se on turvaavan vakuutuksen tai rahavakuuden hankkinut. Tällaisten tietojen esillä pitäminen on perusteltua siitäkin syystä, että merenkulkijat tietävät kenen puoleen heidän tulee mahdollisine vaatimuksineen kääntyä.

Susanna Siitonen
hallitusneuvos